

עבודה בהיסטוריה- חמד ועד:

מגישות- איילת לוין ושילת וולפוס

מבוא- הכנה לעדות: ויקיפדיה, יד ושם

שם העדה- רחל פלטר.

שם ההורים- הרש ופרידה לנדסמן.

שנת לידה- 1937.

שפת אם- יידיש.

עיר וארץ מוצא- קולוצ'בה שבצ'כוסלובקיה.

עיר בארץ מוצא בהם העדה עברה את המלחמה- בודפשט שבהונגריה.

הקהילה היהודית בסלובקיה:

יהדות סלובקיה היא קהילה יהודית במרכז אירופה ששכנה באזור סלובקיה. תולדות הקהילות המקומיות החלו בימי הביניים, אם כי עד למאה ה-20 והקמת מדינה סלובקית עצמאית הן היו חלק מיהדות הונגריה. עקב מיקומה הגאוגרפי של סלובקיה, בין פולין מצפון, צ'כיה ממערב והונגריה מדרום, הורכבו הקהילות בסלובקיה ממהגרים יהודים מהמדינות השכנות, וכן מגרמניה ומערב אירופה. על כן, התאפיינו קהילות יהדות סלובקיה בגיוון רב: לשוני, תרבותי ורעיוני. לאחר הקמת הרפובליקה הצ'כוסלובקית, היו קהילות אלו חלק מקהילות צ'כוסלובקיה, ומאז פירוקה ב-1994 ישנה קהילה קטנה בת 2,600 בסלובקיה העצמאית.

הקהילה היהודית בבודפשט-

לפני המלחמה ב-1900 ישבו בבודפשט כ-170,000 יהודים ושיעורם באוכלוסייתה היה כרבע. גם בין שתי מלחמות העולם היו היהודים 20-25 אחוזים מתושבי העיר. רוב היהודים היו בעלי מלאכה וסוחרים. הואיל וליהודים היה תפקיד מכריע בייסוד הקפיטליזם המודרני בהונגריה, גרו בבודפשט מספר גדול של אנשי עסקים ותעשיינים יהודים. עיר הבירה הייתה גם מרכז ארצי של פעילות אינטלקטואלית, מקצועית ואמנותית תוססת, ויהודים רבים שהיו פעילים בתחומים אלו באו לגור ולעבוד בה.

בין שתי מלחמות העולם היו יהודי בודפשט מאורגנים בחמש קהילות, אחת אורתודוקסית וארבע נאולוגיות: הקהילה האורתודוקסית האוטונומית והקהילות הנאולוגיות של פשט, בודה, אובודה (Obuda) וקובאניה (Kobanya). הוותיקות שבהן, קהילות פשט ובודה, נוסדו ב-1800. הקהילה היהודית האורתודוקסית נפרדה מקהילת פשט ב-1870, לאחר ההפרדה הרשמית של הזרמים הדתיים בהונגריה. הקהילה הנאולוגית של פשט והקהילה האורתודוקסית של בודפשט היו הקהילות היהודיות הגדולות בהונגריה, היו להן רשתות ענפות של מוסדות וארגונים, ולנשיאיהן היו תפקידים בכירים גם במוסדות הארציים של הזרמים הדתיים שהשתייכו אליהם. בודפשט הייתה מקום מושבם של המוסדות המרכזיים של שני הזרמים הגדולים: "המשרד הארצי של האיזראליטים (ארגון הגג של הזרם הנאולוגי-Israelites) ו"המשרד הראשי של הקהילות היהודיות האורתודוקסיות". מלבד הקהילות היהודיות פעלו מבודפשט מוסדות יהודיים ארציים למיניהם, כגון בית המדרש לרבנים של יהודי הונגריה, המוזאון היהודי ההונגרי וחברת הספרות של האיזראליטים (IMIT).

בשלטון הונגריה עד 1944 ב-1941 התגוררו בבודפשט 184,453 יהודים שהצהירו על יהדותם ו-37,931 יהודים מומרים, מתוך אוכלוסייה של 1,164,963 נפשות. עד הכיבוש הגרמני, במרס 1944, חיו יהודי הבירה בבטחה יחסית, אם כי יהודים גויסו לעבודת כפייה במסגרת צבא הונגריה, ויהודים שלא יכלו להוכיח שהם אזרחי הונגריה גורשו מהונגריה לאוקראינה הכבושה ב-1942. גם החוקים האנטי-יהודיים המפלים שנחקקו בהונגריה מאז החוק האנטי-יהודי הראשון ב-1938 והצווים שהוצאו בהתאם להם הקשו על חיי היהודים יותר ויותר.

שנת העלייה- הראשונה: ב-5 בנובמבר 1947. השנייה- בשנת 2012.

נושא שהעדה מעוניינת להרחיב עליו- השיקום מהשואה.

בתקופה שלאחר המלחמה (סוף 1945) עד העלייה הראשונה שלה לארץ ישראל (סוף 1947). מה היו הגורמים העיקריים שגרמו לעלות ארצה, מה היה המסע שלה בתוך אירופה לפני הפלגתה לארץ ישראל, אילו קשיים היו לה וכיצד היא התמודדה איתם וכו'.

סיפור העדות:

רחל פלטשר גדלה בכפר קטן באוקראינה ששמו קולוצ'ובה, והיא זוכרת היטב את הנוף המקסים המקיף אותה בכל יום שם. הרים גבוהים ונהר צמוד לביתה, המון שטחים של טבע היו מסביב ותמיד היה אפשר ללכת לאסוף פטריות ופירות יער. אך המצב לא היה כזה חלומי כמו שהוא נשמע, "זה לא היה מקום נפלא ליהודים" רחל מספרת, "הם שנאו אותנו". היהודים באותה תקופה היו גרים בקהילות וגם בכפר שלה היו לא מעט יהודים. שם רחל גרה עד גיל שנתיים, ולמרות הגיל הצעיר שהיא שהתה שם, היא זוכרת פרטים באופן מדהים, כמו הנראות של הבית שלה והדלת של הבית. כשרחל הייתה בת שנתיים, היא ומשפחתה עברו לבודפשט שבהונגריה ושם הם עברו את מאורעות השואה המזוועים. היו לה שתי אחיות בוגרות ממנה, ואח קטן. היא גדלה במשפחה נורא דתית, על גבול החרדית. הם הגיעו להונגריה כשכולם דוברי יידיש. רחל מתארת לנו שדווקא יהודי הונגריה לא קיבלו אותם כל כך יפה, הם ראו אותם כשונים וזרים. רחל עברה את רוב הילדות שלה בבודפשט, היא הלכה לבתי חינוך יהודיים בילדותה, ובדיוק כשהתחילה את שנתה הראשונה בבית הספר פרצה המלחמה בהונגריה (בשנת 1944). ומאז התחילה השנאה היהודית להתעצם. היא מספרת על התלאי הצהוב שדרשו מהיהודים לשים, אפילו מתינוקות ועל שהנאצים גנבו מהיהודים כספים ורכוש, וחייבו אותם לעבור דירה ממקום מגורתם למן מקום מרוכז כזה של דירות. לשם בסופו של דבר עברו כל יהודי בודפשט. בכל חדר גרה אישה חוץ מרחל ומשפחתה, שרצו להישאר מאוחדות בחדר אחד אפילו אם זה החלטה זו כרוכה בצפיפות יתרה. באותה דירה היו רק יהודיות, היא מספרת על אישה פולניה ששהתה איתן בדירה, שדיברה רק יידיש ופולנית, הייתה איתן גם רבנית שהייתה בעלת הדירה, ועוד שתי נשים. היה להן מטבח משותף ושירותים משותפים, וממש הרגישו את אחוות השותפות שם. לאחר מכן, הנאצים הטילו עוצר, שבו רק בזמנים מסוימים היה מותר לצאת מהאזור. ממש באותה תקופה, הנאצים לקחו את אבא שלה למחנה עבודה ומאז היא לא ראתה אותו. רחל מתארת באופן מצמרר את האירועים המזעזעים שנאלצה לראות כשהנאצים פלשו להונגריה, ובנוסף גם את אלו שעשו הנאצים ההונגריים. הם היו לוקחים בכוח יהודים מבתיים, מכריחים אותם לערוך צעדה המונית ולהרים את ידם למעלה (תנועת התמיכה בנאציזם "הייל היטלר"), ואז היו מכים אחד אחד בחוזקה, עם מקלות מתכת. "ירד דם מהפנים, ירד דם מהידיים, קשה", רחל מספרת ונעצרת לנשום כמה שניות. "אם זה יותר מידי בשבילך אל תרגישי חייבת זה באמת בסדר", אמרנו לה. "לא, אתן צריכות לדעת מה קרה שם", ענתה לנו רחל בעיניים כואבות. הם היו עושים זאת המון פעמים, ובאחת מהפעמים רחל ומשפחתה הסתכלו מהחלון, הנאצים ישר זיהו אותם והצביעו עליהם. לא לקח הרבה זמן והם הגיעו לדירתן. גרמני הופיע בדלת בלבוש שחור שחור עם ציור של גולגולת על מדיו, רחל מתארת, והוא לקח את אחותה ללא בגדים או ציוד וגם עוד בחורה אחת מדירתן. אותה אחות נשלחה למחנה ריכוז וניצלה, אך רחל לא ראתה אותה עד אחרי המלחמה. ביום אחר, פעילי וולנברג באו ולקחו את אמא של רחל לבית של וולנברג, פעיל שוודי שפעל למען חיי יהודי הונגריה, והציל עשרות אלפי יהודים בעזרת בתי מקלט נסתרים, מסמכים מזויפים ועוד. אמה של רחל התחננה בפני החייל שיקח גם את רחל ויציל אותה, אך הוא דחף אותה עם הרובה והיא הבינה שלא הייתה לה ברירה אלא לציית לו ולהשאיר את רחל בדירה. רחל נותרה לבדה מכל משפחתה ונשארו מעט נשים בבניין, אך שכנה אחת שמה לב שלא לקחו את רחל ולכן היא ממש שמרה עליה ואיתה היא עברה את רוב המלחמה. רחל חוזרת ואומרת על הוקרת התודה שיש בה כלפי אותה אישה מהבניין, והיא מספרת כמה היא עזרה להן לברוח ובזכות אותה אישה היא ואחותה בחיים. באותו בית מוגן של הנשים היהודיות, נפלה פצצה בזמן המלחמה וכל הבית בער, רחל שואלת את אחותה איך אפשר לברוח אם אסור להם לצאת, בגלל הנאצים שהגבילו את היהודים. בסופו של דבר, רחל ואחותה הצליחו להיפלט, והם לקחו כסף מהחסכונות שהם צברו במהלך המלחמה. איך הם הרוויחו את אותו הכסף? מבני המגורים של היהודים היו ממוקמים סביב חצר, ורחל ואחותה ארגנו הצגה בחצר עם ריקודים ושירים, ואספו את כל הילדים היהודים. מרוב התלהבות בקרב ההורים שצפו, הם זרקו להן שקלים מהמרפסות. את אותו הכסף רחל ואחותה שילמו לחייל הונגרי על מנת שיקח אותן לגטו, לאחר שברחו מהבניין הבוער. רחל ואחותה הגיעו לגטו, בחודשים האחרונים של המלחמה, והכל היה שם הרוס מכל הפצצות שהנאצים הטילו (פצצות שטיח). הדבר הראשון שרחל ואחותה ראו כשהן נכנסו לגטו, זה מטוס בשמיים שירה לכל עבר על יהודי הגטו, על מנת לחסל כמה שיותר יהודים

בכמה שפחות זמן. הוא עמד לירות ברחל, ואחותה ישר דחפה אותה הצידה. רחל אמרה לה: "השתגעתי? אם את תמותי גם אני אמות, אז כדאי שנמות יחד". בזמן שהן הלכו לישון, אחותה ברחל באמצע הלילה והיא מצאה בפתאומיות את אמא שלהן, מאותו רגע הן היו ביחד בגטו עד סוף המלחמה, במשך כמה חודשים. שאלנו את רחל כיצד היה להן מה לאכול בגטו, אז היא סיפרה שאחותה השיגה קצת קמח ואמא שלה שמה בזה מים וטיגנה את זה, כמובן שללא שמן. הן היו מסתפקות בעיקר מזה. בנוסף לכך, אחותה של רחל הכירה בגטו משפחה קטנה של יהודים שהיו אוספים אוכל בלילה, רחל מספרת שהן היו מתחלקות איתם אבל הם לא היו מתחלקים איתן, אז הן ניסו לצבור אוכל אך לא ממש עבדו להן והן אכלו מעט מאוד. היא מספרת שבעיקר אחותה היא זאת שפעלה למען האוכל, בין אם זה להתחנן לאנשים או לנסות לחפש אוכל ברחוב. בודפשט מחולקת לשני חלקים שנהר מפריד ביניהם - בודה ופשט, רחל הייתה בצד של פשט, ולקראת סוף המלחמה הרוסים היו בצד של בודה. כל שהיו צריכים לעשות זה לחצות את הגשר, וכך באמת עשו. למרות כל הקשיים והסבל שהן חוו בגטו, הן ניצלו על ידי הרוסים ונגמרה המלחמה. רחל מספרת שהיא באמת אהבה אותם על כך והייתה קומוניסטית כבר מגיל שש, אך הם לא היו טלית שכולה תכלת, בלשון המעטה. היא מספרת שהרוסים אנסו את הבנות, רצחו ושדדו. רחל מתארת את התחושות לאחר המלחמה בתור ניצולת שואה. בהתחלה אף אחד לא דיבר על זה, היא לא יודעת מה הסיפור של אחיותיה ואיך הן שרדו, היא לא יודעת מה קרה לאחותה במחנה ריכוז או איך הן מצאו אחת את השנייה, היא אף פעם לא שאלה, ועכשיו היא מצטערת ומתחרטת על זה שהיא לא שאלה.

אחרי המלחמה, רחל מצאה קבוצת ילדים, הקבוצה הייתה כמו תנועת נוער ציונית שמטרתה בסופו של דבר הייתה לעלות לארץ ישראל. רחל מספרת שהיא כל כך נהנתה שם, בייחוד אחרי המלחמה הנוראית, ששם להכיר חברים היה קצת יותר קשה. רחל נסעה עם אותה קבוצה לעיר אחרת בהונגריה, אך רחל לא סיפרה למשפחתה היכן היא והיא הסתירה את העובדה שהיא שם. לאחר כמה זמן הועברה הבשורה לאמא שלה שרחל נמצאת שם והיא מיד לקחה אותה חזרה. את כל החזרה הביתה רחל עשתה לגמרי בעצמה, כשהיא ילדה קטנה, בכסף שהיא הרוויחה בכוחות עצמה. יום אחד, רחל פגשה איש ששמע שהיא מדברת יידיש וממש התרגש, כי אחרי המלחמה היה קשה למצוא דוברי יידיש באירופה. אחרי זמן קצר, נודע לרחל שאותו האיש הוא ראש קבוצה של יהודים, שרוצים ממש בקרוב לעלות לארץ ישראל. היא קראה לאמא שלה ואחותה שילכו יחד איתה לאותה קבוצה, ולאחר כמה זמן הן מצאו את עצמן בגרמניה עם אותה קבוצה ציונית. יום אחד, חייל אמריקאי ראה את הקבוצה שלהם וסידר להם רכב שיעזור להם. אותו חייל נתקל ברחל וראה שהיא הילדה היחידה בקבוצה, ולא יכל שלא לתת לה את מחוותו הפשוטה, שוקולד, "זה השוקולד הכי טעים שאכלתי בחיים שלי", מספרת רחל. החייל האמריקאי לקח את הקבוצה למנזר בגרמניה, ושם הם התגוררו. לאחר מכן אמה עזבה את הקבוצה, מסיבות שרחל לא ציינה, והיא נשארה עם אחותה בלבד. בזמן שהותה בגרמניה, רחל הייתה בכמה תנועות נוער, גם ב-"שומר הצעיר" וגם בתנועה הדתית יותר "האגודה". משם התחנה הבאה של הקבוצה הייתה צרפת, ושם הביאו אותם לאוניה המדוברת שמטרתה להגיע לארץ הקודש - אקסודוס. "זה הזכיר לי את תיבת נוח", רחל מתארת את הצפיפות הנוראית והעומס באוניה, היא הרגישה כאילו הם עדר של כבשים. כאשר הם היו ממש קרובים לישראל, באו שש אוניות של הבריטים על מנת לתקוף את ספינת המעפילים שרחל עלתה עליה. הם ירו בהם והפציצו אותם, וכל מה שהיהודים על הספינה עשו בשביל להגיב היה לזרוק תפוחי אדמה, קופסאות שימורים וביצים, זה כל מה שנותר להם לעשות בשביל סיכוי קטן לחיות. הבריטים הרגו 2 ילדים בני 15, וגרמו ל-150 פצועים באוניה. רחל מספרת שאותם הילדים היו השורדים היחידים מבני המשפחה שלהם. היא מספרת על 2 נשים שילדו באותה אוניה, תינוק אחד נפטר ואישה אחת נפטרה. "יש אומרים, שאוניה זו תרמה רבות להקמת מדינת ישראל, בגלל שבאו"ם כעסו על האנגלים", היא מספרת, ועל עוד סיפורים שקרו באוניה כמו זיוף הגיל שלה בשביל לקבל הנחות של ילדים וכדומה. הבריטים הורידו את היהודים מהאוניה ולקחו אותם חזרה לאירופה, לצרפת. בספינה היו 4500 יהודים. בשביל להביע מחאה על העוול שהבריטים עשו להם, רחל ושאר האנשים לא ירדו מהאוניה במשך חודש כאשר היא הגיעה לצרפת, הבריטים כעסו והעבירו אותם בכוח לגרמניה ושמו אותם בכוח במחנות ריכוז. היו שם גדרות תיל ומגדלי שמירה, ממש כמו במחנה ריכוז אמיתי, זה קרה ב-1947. לאחר מכן הם העבירו אותם למקום אחר, בכל חדר היו 30-40 אנשים והיה נורא צפוף. שם הם היו במשך שנה. מגרמניה היא נסעה לארץ ישראל

באוניית "קדמה" לגמרי לבדה, והיא הגיעה לארץ ישראל בזמן מלחמת העצמאות. רחל הייתה ילדה נורא קטנה, והיא חוזרת ומספרת כמה החלום הכי גדול שלה היה לעלות לארץ ישראל ושיבוא המשיח. אחרי כל הקשיים והמאורעות שרחל עברה בשואה, רחל סוף-סוף הגשימה את חלומה ועלתה לארץ ישראל בגיל כל כך צעיר, אך החלום פתאום התכער לו וזה לא היה בכלל כפי שהיא דמינה. כמובן שהכל יחסי, אבל המצב שלה בארץ היה מאוד רע. היא חיה ברחוב כי לא היה לה איפה לגור או איפה לעבוד בשביל כסף, היא הייתה מורעבת והיא חיה בתנאים נורא קשים. לאחר בערך שנה, אחותה שלחה לה מכתב מקנדה שבו היה כרטיס טיסה לכיוון אחד-קנדה. למרות כל הזוועות שרחל עברה, כנראה שברגע הזה התמימות בכל זאת ניצחה הכל, ורחל טסה לקנדה במחשבה שזה ביקור קצר בארץ זו. היא חזרה לישראל רק ב-2012, יותר משישים שנים לאחר מכן.

ונעבור לחייה בקנדה, רחל הייתה המון שנים מורה לעברית בבית ספר יהודי בקהילה שלה. שם היא מצאה שם את אהבת חייה, יליד קנדי, ילדה שני בנים וחיה חיים באמת טובים. קשה היה שלא לשאול למה היא לא עלתה לארץ בתקופה הטובה הזאת, כשסוף-סוף היו לה את האמצעים להגשים את חלומה? אך המצב היה יותר מורכב ממה שהוא נשמע, וכמו שהיא תיארה, חייה היו טובים שם, אבל כנראה לא שלמים מספיק. היא מספרת שלאורך שנותיה בהם התגוררה בקנדה, היא ממש רצתה לעלות לארץ, אך בעלה סירב. רחל ובעלה עלו לארץ הרבה שנים אחרי שילדיהם עלו לארץ, בסביבות גיל 70.

היא מספרת על חיי השגרה שלה כיום; היא נפגשת עם חברתה פעם בשבוע, היא אוכלת עם בנה ארוחת בוקר בכל שבוע. היא חיה חיים בריאים וטובים, ושמחה מאוד על החלק שלה בעם ישראל.

שאלנו את רחל האם היא חושבת שהשואה גרמה לה להתחזק מבחינה דתית או דווקא לסלוד מהיהדות. רחל ענתה שהשואה גרמה לה להתחבר יותר ליהדות והיא אפילו התחזקה, במיוחד שהיא נורא האמינה בסיפור של המשיח שעומד לבוא. היא הייתה גאה בהיותה יהודיה. אך מספרת על הקשיים שעברו היהודים בתקופת השואה, "זה היה פחד מוות להיות יהודי, אפילו בגיל שנתיים וחצי אני זוכרת את זה".

מרכיבי עדות

בודפשט:

עד תחילת מלחמת העולם השנייה היו 200,000 יהודים בבודפשט, למרות האנטישמיות הרווחת והחקיקה האנטי יהודית, הונגריה נשארה בטוחה יחסית ליהודים, עד שנכבשה על ידי הגרמנים במרץ 1944. לאחר מכן הייתה שינוי באופן דרמטי בקשר לבטיחות של היהודים בהונגריה. בין מאי ליולי 1944 שילחו הגרמנים וההונגרים קרוב ל-500,000 יהודים מן הפרובינציות ההונגריות לאושוויץ. עד יולי 1944 נותרה בודפשט הקהילה היהודית היחידה בהונגריה. ביוני 1944 ריכזו ההונגרים את יהודי בודפשט ביותר מ-2,000 בתים שהיו בכל העיר. כל בית סומן במגן דוד. דיפלומטים מן השגרירויות של שוודיה, שוויצריה, וכו' ארגנו תעודות חסות והקימו בתים מוגנים. והצילו מאות-אלפי יהודים.

אקסודוס:

"אקסודוס 1947" – הייתה במקור ספינה אמריקאית בשם "פרזידנט וורפילד", ששירתה בצבא האמריקאית בתקופת מלחמת העולם השנייה. הבריטים ידעו על מבצע של "אקסודוס 1947", ועקבו אחריו עוד בצרפת באמצעות קצין בריטי. את ההפלגה של "אקסודוס 1947" ליוו שש אוניות מלחמה של הצבא הבריטי, החליטו להשתלט על הספינה עוד לפני שהגיעה לתחום המים של הבריטים. וכך, הספינה מפליגה לכיוון ארץ ישראל, פתחו הבריטים באש כבדה של רובים, והצליחו להעלות חיילים בריטים. במהלך ההתקפה נהרגו שני מעפילים וימאי יהודי אמריקאי, ועוד נפצעו, גם הספינה עצמה נפגעה קשות, ומים התחילו לחדור לתוכה. הבריטים גררו את הספינה לנמל חיפה, הורידו את הפצועים (והעבירו אותם לבתי חולים), ואת כל המעפילים החליטו לגרש. הבריטים החליטו להחזיר את המעפילים וניצולי השואה, למקום שבאו ממנו. הבריטים העלו אותם על שלוש ספינות גירוש שהפליגו חזרה לדרום צרפת.

ולנברג:

ראול ולנברג נולד בשנת-1912 בשבדיה. הוא למד אדריכלות בארצות-הברית אבל עבד כבנקאות ובסחר בינלאומי. ביולי 1944, לאחר שכ-437,000 יהודים מרחבי הונגריה נשלחו להשמדה באושוויץ, נשלח ולנברג ממשד החוץ השוודי לבודפשט כדי לעזור בהצלת יותר מ-200,000 היהודים שנשארו בבירת הונגריה. בודפשט הייתה הקהילה האחרונה שנותרה באירופה. בהגיעו של ולנברג לבודפשט ב-9 ביולי 1944 הופסק השילוח על-פי החלטת ממשלת הונגריה בעקבות לחץ בינלאומי עליה, ובכלל זה התערבות מלך שבדיה, גוסטב. אך, פעולות ההגנה של צירות שבדיה נמשכו, יחד עם הנציגויות הדיפלומטיות האחרות.

השומר הצעיר:

השומר הצעיר היא תנועת הנוער הציונית הראשונה בעם היהודי. התנועה הוקמה בשנת 1913 על ידי קבוצת נערים ונערות יהודים שביקשו למצוא דרך חדשה לחבריהם ולשאר בני עמם בגלות. התנועה פועלת במאות מוקדים בישראל וברחבי העולם ומקיימת פעילות חינוכית כבסיס רעיונה - "תיקון אדם - תיקון עולם". תוך שנים מספר התפשטה התנועה לעשרות ומאות קנים ברחבי פולין ומשם ל-35 מדינות.

בתנועה מתקיימים תחומי העשייה הבאים: תנועת הנוער בארץ, המונה למעלה מ-100 קנים בהם מתחנכים כעשרת אלפי בני נוער, תנועת הנוער בעולם, המונה 42 קנים ב-21 מדינות, פעילויות חברתיות במסגרת קבוצת חבצלת ותנועת הבוגרים של השומר הצעיר המונה מאות חברים.

מקור מידע

http://www.palyam.org/Hahapala/Teur_haflagot/hf_Exodus.php

החֹמָה
עֵינֵי הַטַּחֲנוֹן וְהַגִּבּוֹר

בית הספרים והמוסדות
מחלקת קניין וחינוך
י. 1112 2/5

ספינת ההגנה
„יציאת אירופה תש"ז"
(EXODUS 1947)

זה שם ספינת המעפילים שהצליחה לפרוץ את ההסגר הבריטי בחופי
ההפלגה באירופה. הספינה מתקרבת לחופי המולדת.

„יציאת אירופה תש"ז" מסיעה לארץ־ישראל: 1282 נשים, 1600 גברים,
1017 נוער, 655 ילדים – ביחד 4554 נפש מישראל!

חמש אניות משחית ואנית סיור אחת שמו מצור על ספינת
המעפילים לאורך כל הדרך. הצי הבריטי גייס את הכוח הזה במטרה
ללכוד את הספינה לבל יגיעו אחינו לחוף מבטחים.

הספינה חותרת אלינו!

אחינו המעפילים ישמיעו את קולם אל יהודי ארץ־ישראל. הם ישדרו
את דברם מעל ספינתם – הערב יום חמישי בשעה 10 ומחר יום שני
בשעה 7.30 בבוקר. הגל 35 מטר בערך. תחנת „קול ישראל" תעביר
את השידור בגלגל הרגיל 45 מטר.

17-7-47

רפלקציה אישית:

שילת:

כאשר שמעתי על העבודה שנדרש מאיתנו לעשות, עלו בי כל מיני רגשות מעורבים. מצד אחד שמחתי נורא שמשדך החינוך מקדש את המאורעות ההיסטוריים האלו שקרו בעברו של העם היהודי, ונותן להם חלק משמעותי מחווית הלמידה של התלמיד הישראלי, ובכך גם מעצים את המטרה המדהימה של שימור הזיכרון של היסטוריית היהדות. מצד שני, אני לא אשקר שהרגשתי מן צביטה בלב כשראיתי שכל הערכים הללו מומרים לציון ועבודה של בית ספר. אי אפשר להתכחש לעובדה שיש בזה משהו קצת מזלזל, להפוך סיפור עדות כל כך רגיש, לעבודה בתיכון שהתלמידים רק שואפים לקבל עליה ציון מושלם. גם אני נסחפתי אחרי התופעה הזו ויצא שבסוף הראיון שלנו עם העדה נפלט לי משפט מזעזע, "בזכותך נקבל 100". רחל לא הבינה על מה מדובר, ושניה אחרי שאמרתי את זה קלטתי כמה זה בעייתי וישר ניסיתי לעדן את המילים שלי ולנסח אותם בצורה קצת יותר רגישה ועם טאקט מסוים. במהלך הראיון שערכנו, קיבלתי את הצמרמורות הכי קרובות לשואה שהיו לי בכל חיי, וראיתי הרבה סרטי שואה שמראים דברים נוראיים בצורה גרפית. יש משהו בשיח האמיתי, שחזק יותר מכל מסר אחר שמנסים להעביר דרך המסך או הספרים. למילים יש כוח עצום וככה גם לשיחה פנים מול פנים, במפגש בין אנשים ששלושה דורות מפרידים ביניהם. כאשר רחל סיפרה לנו על כל המאורעות המזעזעים שהיא נאלצה לעבור בתקופת השואה, לא ידעתי איך נכון להגיב, לשתוק? להנהיך? לחייך? לבכות? מרוב גודל העוצמה שבדברים לא רציתי לפגוע בה ופחדתי נורא שאני לא מגיבה בדרך הנכונה ביותר וזה קצת הקשה עליי. אבל למדתי המון דברים מהמפגש שהיה לנו עם רחל, העיקרי מבניהם הוא שחובה עלינו בתור בני נוער, לממש את הפוטנציאל האדיר שיש לעם היהודי ולהפיץ אותו כמה שיותר לכל מקום בעולם. אחרי מה שאותם יהודים עברו, הנקמה הכי טובה היא להמשיך הלאה ולמעלה, למרות ובזכות העבר הקשה ורק לצמוח ולשגשג!

איילת:

כששמעתי את המשימה שקיבלנו של לראיין בן אדם שהיה בשואה, התרגשתי. לי אין שום משפחה שהייתה בשואה לכן בחיים שלי לא שמעתי סיפור אישי של מישהו שהיה בשואה בעצמו, אנחנו לא באמת דיברנו על דברים ספציפיים שהיו בשואה אז אני מאוד התרגשתי. התרגשתי לשמוע סיפור ממקור ראשון, שמחתי לקבל את הזכות הזאתי של לשמוע את הסיפור האישי של מישהו ולהעביר אותו הלאה ואני אשמיע אותו, גם אם זה כעבודה בבית ספר או פשוט לדבר על הסיפור שלה לחברות שלי. אנחנו ראינו מישהי שקוראים לה רחל פלטשר, היא חברה מאוד קרובה לסבתא שלי, והן נפגשות כל שבוע לאכול. מרוב הקרבה הזאתי שיש לרחל לסבתא שלי וגם למשפחה שלי כולה, זה נתן לי הרגשה שהיא בעצם חלק מהמשפחה שלי, ממש התרגשתי לפגוש אותה ולהכיר אותה ולשמוע את הסיפור שלה. היה לי מאוד קשה לשמוע את הסיפור שלה, איך אמורים להגיב? מה אני אמורה או יכולה לעשות בכלל בזמן שהיא מספרת לי את הדברים שהיא ראתה או שקראו לה בשואה? יש משהו שאפשר לעשות? שאפשר להגיד? אני לא רציתי להגיב לא נכון או באי כבוד אליה כבן אדם ואל השואה שהוא היה נוראי ולא אנושי. רחל אמרה לנו שהיא הייתה מספרת את הסיפור שלה בבתי ספר ובעוד מקומות, אך היא עצרה כי זה היה קשה מדי בשבילה. אבל היא הסכימה לשבת איתנו ולספר את הסיפור שלה ולדבר איתנו, כיוון שהיא חברה מאוד טובה של סבתא שלי, כששמעתי את זה ממש התרגשתי והרגשתי שזה זכות ענק שהיא הסכימה לדבר איתנו וזה נתן לי הרגשה